

Integraal veiligheidsbeleid Hengelo 2024-2026

Veiligheid in actie: Samen werken aan de toekomst van Hengelo

Voorwoord

Als stad willen we ons blijven ontwikkelen. Vanuit onze koers voor 2040 zetten we ons in om onderscheidend te zijn voor bedrijven en werkenden in de top-technologische sector. We willen een aantrekkelijke en bruisende stad zijn, maar ook een veilige en weerbare stad. Want veiligheid loopt als een rode draad door vele thema's en beleidsterreinen heen. Zonder veiligheid kunnen bewoners zich niet vrij bewegen en komen buurten moeizaam tot ontwikkeling. Zonder veiligheid missen bedrijven het vertrouwen om te kunnen investeren, om te ondernemen. Zonder veiligheid geldt het recht van de sterkste. Zonder veiligheid geen vrijheid.

Werken aan veiligheid betekent vooral: werk in uitvoering, voortbouwen op het bestaande en leren van opgedane ervaringen. Het werken aan de ambities uit het veiligheidsbeleid ging de afgelopen jaren niet zonder slag of stoot. Door met name de coronacrisis en aansluitend de oorlog in Oekraïne en de opvang van vele vluchtelingen. Veel inzet was nodig voor deze onverwachte en ongewenste gebeurtenissen. Veiligheid blijkt dan weer een dynamisch onderwerp te zijn en zeker niet altijd stabiel. Wendbaarheid door opnieuw te prioriteren is dan van belang. En dat hebben we met elkaar in Hengelo goed gedaan. De gestelde ambities van de voorgaande jaren blijven onverminderd belangrijk voor de nieuwe periode. Dat blijkt ook uit de veiligheidsanalyse. We zien daarin ook kansen en mogelijkheden om bepaalde thema's te clusteren en beter te prioriteren. Tijd en capaciteit zijn schaarse middelen, die we moeten inzetten op de thema's die er het meest toe doen.

Een belangrijk thema voor de komende jaren blijft de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Criminelen maken gebruik van legale constructies, om hun illegale activiteiten mogelijk te maken of te verhullen. Wij moeten als overheid samenwerken om dit te voorkomen en te stoppen. We zien daarnaast een verschuiving van criminaliteit in de digitale wereld, waar steeds meer mensen en bedrijven slachtoffer worden van cybercriminelen. We nemen digitale veiligheid daarom op als nieuwe prioriteit. Ook leggen we meer nadruk op de relatie tussen veiligheid en zorgvraagstukken. Inwoners en jongeren met meervoudige problematiek hebben hulp nodig en tegelijk zorgen zij geregeld voor overlast en soms ook voor concreet gevaar. Onze jeugd is de toekomst. Het is belangrijk dat zij opgroeien in een veilige omgeving. Om dit te waarborgen, gaan wij de komende jaren aan de slag met het thema jeugd en veiligheid.

Het gesprek voeren over deze en andere maatschappelijke thema's is belangrijk. We zien echter dat het debat verscherpt. Met extremere gedachten en standpunten dan voorheen. In een wereld waar meningen lijken te botsen en dialoog verandert in debat, is het van essentieel belang dat we streven naar verbinding in plaats van polarisatie. Laten we bruggen bouwen tussen verschillende perspectieven en streven naar een samenleving gebaseerd op begrip en respect; we zijn sterker wanneer we samenwerken, dan wanneer we verdeeld zijn. In een tijdperk waarin het vertrouwen in de overheid soms lijkt te wankelen, is het van cruciaal belang om de fundamenten van deze relatie te herstellen en te versterken. Vertrouwen vormt de kern van een goed functionerende samenleving. Door samen te werken, kunnen wij als overheid, burgers, ondernemers en ketenpartners een positieve impact hebben op onze stad.

Wij willen meer zichtbaar zijn in wijken en buurten, meer persoonlijk de verbinding zoeken met inwoners en het goede gesprek voeren met elkaar. Ik zie er naar uit om ons de komende jaren samen in te zetten voor een veilig en weerbaar Hengelo.

Sander Schelberg
Burgemeester van Hengelo

1 Inleiding

Het integraal veiligheidsbeleid Hengelo 2024-2026 bevat de ambities en doelstellingen waarmee de gemeente regie voert op veiligheid. Vijf thema's zijn beschreven die de veiligheidsagenda vormen voor de komende periode: ondermijnende criminaliteit, digitale veiligheid, zorg en veiligheid, jeugd en veiligheid en maatschappelijke stabiliteit.

1.1 Wettelijk kader

Het integraal veiligheidsbeleid wordt vastgesteld door de gemeenteraad, waardoor de gemeente effectief kan sturen op de belangrijkste veiligheidsproblematiek en de gezamenlijke inzet met alle relevante

partners. Deze stap vindt minimaal eens in de vier jaar plaats, waarbij de wettelijke basis te vinden is in de politiewet 2012, artikel 38b.

In lijn met artikel 172 van de gemeentewet draagt de burgemeester de verantwoordelijkheid voor het handhaven van de openbare orde en veiligheid. De burgemeester stelt daarom in afstemming met het college jaarlijks een uitvoeringsplan veiligheid op, waarmee de inspanningen van de gemeente en haar veiligheidspartners geconcretiseerd en gecoördineerd worden. Daarnaast wordt jaarlijks verantwoording afgelegd aan de gemeenteraad over de veiligheidsaanpak met behulp van de zogenaamde Veiligheids-effectrapportage en in de gebruikelijke Planning & Control cyclus.

1.2 Veiligheidsanalyse

In de totstandkoming van het integraal veiligheidsbeleid hebben meerdere lokale en regionale partners samengewerkt om de veiligheidssituatie in kaart te brengen. Op basis van politiecijfers is de feitelijke onveiligheid in beeld gebracht. Vervolgens hebben betrokken adviseurs en partners in meerdere sessies hun perspectieven gedeeld. Het levert een rijk informatiebeeld op dat is verwerkt in het veiligheidsbeeld, geprioriteerde thema's, ambities en doelstellingen.

1.3 Reikwijdte beleid

Het veiligheidsbeleid bestaat in de basis uit sociale en fysieke veiligheid. Sociale veiligheid betreft de mate waarin inwoners beschermd zijn tegen onveiligheid of het gevoel hebben beschermd te zijn tegen gevaar dat voortkomt uit menselijk handelen of daardoor dreigt te ontstaan. Sociale veiligheid gaat kort gezegd over het bevorderen van een 'veilig samenleven'. In Hengelo zetten we standaard in op overlast, veelvoorkomende criminaliteit, veilig uitgaan en huiselijk geweld. Ook zetten we in op leefbaarheid in wijken en buurten.

Fysieke veiligheid verwijst naar de mate waarin mensen beschermd zijn of zich beschermd voelen tegen ongevallen of leed van niet-menselijke oorsprong. Dit omvat onder andere brandveiligheid, verkeersveiligheid en evenementenveiligheid. Het zijn thema's die opgenomen zijn in de omgevingsvisie en omgevingsplannen of voor zover het gaat over brandweer en crisisbeheersing op grond van de Wet veiligheidsregio bij de Veiligheidsregio Twente (VRT). Deze worden hier ook niet verder uitgewerkt.

Wel zijn er door de digitalisering van de samenleving veiligheidsvraagstukken bijgekomen. Het veiligheidsbeleid krijgt hiermee een derde stroming: digitale veiligheid. Digitale veiligheid omvat alle maatregelen die gericht zijn op het voorkomen en, indien nodig, herstellen van schade door verstoring, uitval, of misbruik van digitale producten of diensten. De gemeente heeft een belangrijke rol om weerbaarheid te bevorderen van inwoners, bedrijven, voorzieningen én de gemeente zelf, om te voorkomen dat er slachtoffers ontstaan van cyber gerelateerde zaken.

1.4 Relaties met andere beleidsontwikkelingen

Gemeentelijk veiligheidsbeleid staat niet op zichzelf. Het moet aansluiten op andere beleidskaders en beleidsontwikkelingen. Een belangrijk uitgangspunt is het coalitieprogramma waarbij een gevoel van veiligheid als basisbehoefte en leefbaarheid in wijken als speerpunten het veiligheidsbeleid richting geven. Veiligheidsbeleid wordt steeds meer ook sociaal beleid. Criminele jeugd bijvoorbeeld heeft doorgaans ook een hulpvraag. Voorzieningen in de wijk, samenwerking met het onderwijs en daarmee dus de versterking van basisvoorzieningen kan helpen om criminaliteit te voorkomen. De transformatie van het sociaal domein en de sociale basis zijn relevante ontwikkelingen. Een derde grote verandering betreft de omgevingswet, waarbij veiligheid ook onderdeel is van de integrale afweging bij het opstellen van de omgevingsvisie en omgevingsplannen.

1.5 Monitoring en sturing

Op basis van voorliggende strategische veiligheidsagenda voor de komende jaren baseren we de jaarlijkse evaluaties en uitvoeringsplannen van de beleidscyclus. In de planning & control cyclus worden de cijfers en resultaten gepresenteerd gebaseerd op standaard indicatoren.

1.6 Kwalitatieve doelen

We werken met kwalitatieve doelen, omdat cijfers slechts een beperkte weergave geven van de werkelijke praktijk. Bovendien is het vaak lastig om exact te meten in hoeverre een instrument daadwerkelijk invloed heeft gehad. Daarom hechten wij veel waarde aan de duiding van de praktijk. We baseren onze ambitie niet alleen op bestaande statistieken, maar ook op de verhalen van inwoners en de ervaringen van frontlinie professionals. Deze waardevolle bronnen vormen een integraal onderdeel van onze analyse en geven richting aan onze doelen. Zo streven we ernaar om een impactvolle verandering teweeg te brengen, die aansluit bij de behoeften en ervaringen van de mensen die het betreft.

1.7 Tot slot

Het veiligheidsbeleid stelt de ambities en doelen vast voor de komende drie jaren. Dat laat onverlet dat de veiligheidsopgave dynamisch is en onze inzet flexibel om adequaat daarop te kunnen inspelen. In het verlengde hiervan ligt ook de ontwikkeling van de organisatie om daadwerkelijk een vuist te kunnen maken in de strijd tegen criminaliteit. Een opgave dat ons vraagt daadkrachtig om te gaan met beschikbare en aanvullende middelen.

2 Veiligheidsbeeld Hengelo

Ontwikkelingen in de woon- en leefomgeving volgen regionale en landelijke trends, met een opvallende toename van overlast door personen met onbegrepen gedrag.

De landelijk dalende trend van veelvoorkomende criminaliteit is ook in Hengelo te zien. Een kleine stijging in 2022 komt zeer vermoedelijk door een toename in diefstal van elektrische fietsen. Daarnaast zien we sinds 2012 veel ongevallen op de weg. Dat is een stedelijk verschijnsel. Meer mensen dan voorheen nemen echter deel aan het verkeer onder invloed van drugs. Dit ligt in lijn bij een zekere normalisering van middelengebruik als bredere tendens.

In de buurt voelen minder inwoners zich vaak veilig. Inwoners zijn ook minder tevreden over de aanpak op het gebied van veiligheid. Dit zijn geen grote verschuivingen. Overlast door personen met onbegrepen gedrag neemt verder toe. Net als overlast door alcohol en drugs. Soms in extreme mate met personen die nergens te huisvesten zijn. Professionals noemen dit een zeer zorgelijke trend. Ook bewoners zien dit in toenemende mate als een bron van overlast. Over het algemeen past dit beeld binnen de regionale en landelijke trend en wijkt Hengelo daar niet in af.

Hoewel de cijfers aangeven dat jeugdcriminaliteit daalt, zijn er zorgen over verruwing, verjonging, drugsgebruik en -handel.

We zien een daling in HALT afdoeningen en de jeugdreclassering. Dit is een landelijke trend en past bij een krimp van geregistreerde jeugdcriminaliteit in het algemeen. Professionals ervaren dit anders. Zij zien vooral verruwing, verjonging, drugsgebruik, drugshandel en wapens.

Sociale media hebben hier een grote invloed op. Dit geeft voor een deel van de inwoners regelmatig ook een onveilig gevoel. Deze lijn is ook te zien in de ervaren overlast. Drugsgebruik, -handel, dronken mensen en rondhangende jongeren worden het meest genoemd als reden van sociale overlast. Dit neemt significant toe sinds 2019. De combinatie van cijfers en praktijkervaring levert een diffuus beeld op. Wat wel terugkomt als een rode draad is drugsgebruik en drugshandel als onderstreept aandachtspunt voor jeugd en jongvolwassenen. Daarnaast wordt sociale media genoemd als plek van ontmoeting, handel en ongewenste inspiratiebron. Zeker wanneer professionals zeggen dat zij zelf denken achter te lopen, net als ouders die hier onvoldoende op aangehaakt lijken te zijn.

Gewone criminaliteit voor ondernemingen wordt aangevuld met reële risico's op ondermijnende en cybercriminaliteit.

Hengelo is een zeer ondernemende stad. In verhouding hebben wij de meeste bedrijven in deze regio. In lijn van verminderende vermogenscriminaliteit neemt ook hier traditionele criminaliteit zoals inbraak en diefstal bij bedrijven af. Winkeldiefstal is constant onder het gemiddelde van vergelijkbare steden. Deze traditionele criminaliteit zal naar inschatting blijven. Er is echter een reëel risico, gebaseerd op de landelijke trend, dat ondernemers in Hengelo te maken hebben of krijgen met zowel 'gewone' criminaliteit als cybercriminaliteit en ondermijnende criminaliteit. Afhankelijk van de branche waarin zij werken.

Zorgen over maatschappelijke en bestuurlijke integriteit door ontwikkelingen als polarisering, georganiseerde/ondermijnende criminaliteit en cyber.

Over het algemeen spreken mensen over verharding van de samenleving. Met tegengestelde opvattingen. De NCTV ziet een risico in het anti-overheidssentiment, dat kan radicaliseren en aanleiding kan geven tot extremistisch handelen. De dreiging van jihadistisch terrorisme komt lokaal niet expliciet in beeld. Wel is er al jarenlang een grote zorg voor georganiseerde of ondermijnende criminaliteit. Met hoge waarschijnlijkheid kan gesteld worden dat dit ook in Hengelo het geval is. Met concrete data van wapenhandel en witwassen. Er is daarnaast ook veel ondermijnende criminaliteit onzichtbaar. Er is ook een verwevenheid met cybercriminaliteit. Cyberaanvallen op gemeenten maakt dit tastbaar. Voor alle gemeenten is dit een substantieel risico met hoge impact op de organisatie en samenleving.

3 Hengelose Ambitie

De algemene ambitie - Wat willen we bereiken?

Veiligheid is als één van de strategische opgaven ondersteunend aan de gemeentelijke koers voor 2040: "Samen werken aan een sterke economie, samen leven in een aantrekkelijke stad". Ondersteunend aan de ambitie om onderscheidend te zijn voor bedrijven en werkenden in de top-technologische sector.

Ondersteunend aan een Hengelo met een prettig woon- en leefklimaat. Veiligheid loopt als een rode draad door deze thema's heen. Want zonder veiligheid kunnen bewoners zich niet vrij bewegen en komen buurten moeizaam tot ontwikkeling. Zonder veiligheid missen bedrijven het vertrouwen om te kunnen investeren, om te ondernemen. Zonder veiligheid geldt het recht van de sterkste. Maar veilig zijn of je veilig voelen is voor iedereen anders en afhankelijk van veel factoren. En nieuwe vormen van onveiligheid dienen zich aan. Dit vraagt aandacht van ons allemaal. Van burger tot bestuurder. We willen daarom werken aan een weerbare stad. Een stad met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners die zich samen (als keten) bewust zijn van bestaande en nieuwe fysieke en sociale veiligheidsrisico's. Samen hebben wij het vermogen hier tijdig, kundig en flexibel op te reageren en daarmee risicovolle invloeden te remmen en te voorkomen. Met weerbaarheid van jongeren, wijken, ondernemers én de gemeente.

Een visie op veiligheid - Hoe gaan we dat doen?

1 Innovatieve en informatiegestuurde veiligheid

Om te werken aan een toekomstbestendig veiligheidsbeleid, moet onze *basis op orde* zijn. Ons beleid en onze processen moeten op orde zijn. Dit vormt het fundament om op te bouwen. We sluiten aan op het veranderende karakter van het veiligheidslandschap. Dat betekent dat we *innovatief* moeten zijn bij onze inzet op traditionele en nieuwe vormen van criminaliteit en (on)veiligheid. Innovatief door informatiegestuurd te werken, met open en gesloten bronnen, themagerichte dashboards en visualisaties.

2 Wijkgericht werken

Om goed te weten wat er speelt in de samenleving, moeten wij dichter bij inwoners komen. We werken op basis van een wijkgerichte aanpak. Voor het publieke vertrouwen en om bewustwording van risico's te stimuleren en meldingsbereidheid te bevorderen, is het van essentieel belang dat wij *zichtbaar* zijn. In de strijd tegen ondermijnende criminaliteit vormt *weerbaarheid* het schild dat een samenleving beschermt en verdedigt.

3 Integrale samenwerking

Onze samenleving verandert in een hoog tempo. Kennisdeling en samenwerking blijft de basis voor succes. *Integraal en programmatisch samenwerken* staat daarom centraal in ons streven naar een effectief en samenhangend veiligheidsbeleid. Samenwerken met inwoners, ondernemers, ketenpartners, met andere gemeenten en de Veiligheidsregio Twente in de regio. Criminaliteit houdt zich nu eenmaal niet aan de gemeentegrenzen. Wij zijn in deze samenwerking een *betrouwbare* partner.

Deze speerpunten hebben wij verwerkt in de volgende vijf veiligheidsthema's:

1. Ondermijnende criminaliteit
2. Digitale veiligheid
3. Zorg & Veiligheid
4. Jeugd & Veiligheid
5. Maatschappelijke stabiliteit

Overige veiligheidsvraagstukken in het reguliere werkproces:

- High impactcrimes
- Risico- en crisisbeheersing
- Veilig uitgaan
- Veilig ondernemen
- Veilig winkelgebied
- Veilig wonen
- Cameratoezicht
- Illegale prostitutie
- Veelplegers
- Radicalisering
- Vuurwerkoverlast
- Illegale handel in professioneel vuurwerk
- BIBOB
- Horeca

4 De veiligheidsagenda met vijf thema's

4.1 Ondermijnende criminaliteit

Ondermijnende criminaliteit sluimert als een schaduw in de hoeken van onze samenleving. Vaak onopgemerkt, maar desalniettemin verwoestend. Het tast de veiligheid, leefbaarheid, economie, het rechtsgevoel en het gezag van de overheid ernstig aan. De hoofdrolspelers zijn lang niet altijd de gangsters uit films. Criminelen blijven graag buiten het zicht van de overheid. Zij maken daarbij gebruik

van ogenschijnlijk legale constructies om hun illegale praktijken mogelijk te maken en te financieren. Ondernijning komt in een grote verscheidenheid aan verschijningsvormen voor. Denk hierbij aan drugshandel, mensenhandel, zorgcriminaliteit, witwassen van criminele gelden en fraude.

Criminelen willen zo veel mogelijk geld en macht vergaren. Daarbij hebben zij de beschikking over omvangrijke criminele vermogens en houden zij er andere normen en waarden op na waarbij grof geweld niet wordt geschuwd. Een dominante criminaliteitsvorm is drugscriminaliteit. Drugs-criminaliteit hangt samen met andere misdrijven, zoals geweld, mensenhandel, plofkraken, witwassen en ondergronds bankieren. Criminelen vormen gezamenlijk een omvangrijk netwerk dat sterk verbonden is en snel reageert op interventies door de overheid. Deze werkwijze stelt criminele netwerken in staat invloed uit te oefenen op maatschappelijke sectoren en ongewenste sociale druk uit te oefenen op de samenleving. Naast het gebruik van excessief geweld manifesteren drugscriminelen zich in wijken om respect en afhankelijkheid af te dwingen. Vooral in kwetsbare wijken rekruteren zij jongeren die het grote en snelle geld niet kunnen weerstaan of dwingen hen via afpersing mee te werken. Het blijkt in de praktijk vrijwel onmogelijk om na betrokkenheid in een crimineel netwerk daar weer uit te komen.

Het lokale bestuur heeft een belangrijke rol in het voorkomen en aanpakken van deze ondermijnende criminaliteit. Maar de gemeente Hengelo kan dit absoluut niet alleen. Om de complexe problematiek aan te kunnen pakken, is samenwerking van essentieel belang. Dit doen wij in Hengelo zowel lokaal, als ook in regionaal verband; als gemeente Hengelo sluiten wij aan bij de regionale veiligheidsagenda 2023 – 2025 met thema's zoals zorgcriminaliteit, bestuurlijke bevoegdheden, digitale criminaliteit en weerbare overheid. Dankzij de samenwerking met onder andere RIEC-ON, politie, OM en de omgevingsdienst hebben we een steeds betere informatiepositie om samen en in Hengelo de aanpak op ondernijning verder vorm te geven.

Ambitie

Wij werken integraal samen om ondermijnende criminaliteit te voorkomen en aan te pakken.

Wat willen we bereiken?

1. Een pro- en reactieve aanpak van ondermijnende criminaliteit, waarbij we als gemeente Hengelo volledig en op een innovatieve wijze gebruik maken van ons instrumentarium.
2. Een optimale informatiepositie, waarbij doelgericht gewerkt wordt om risicolocaties, fenomenen en branches in kaart te brengen voor een doelgerichte aanpak.
3. Een weerbare maatschappij met een integere overheid; inwoners, ondernemers, medewerkers en het bestuur van de gemeente Hengelo zijn zich bewust van de urgentie en signalen van ondermijnende criminaliteit, weten waar zij deze signalen kunnen melden en zijn weerbaar tegen invloeden van ondernijning.
4. Drugscriminaliteit en de negatieve effecten worden voorkomen en bestreden.
5. Zorgcriminaliteit wordt voorkomen en aangepakt.

Wat gaan we hiervoor doen?

1. Een pro- en reactieve aanpak van ondermijnende criminaliteit, waarbij wij als gemeente Hengelo volledig en op een innovatieve wijze gebruik maken van ons instrumentarium.

- Uitvoeren van integrale controles, zowel casus- als themagericht.
- Aansluiten bij de regionale ondernijningsweken.
- Gericht opvolgen van signalen van ondermijnende criminaliteit en MMA- meldingen.
- Intensiveren van de inzet van bestuurlijke bevoegdheden.
- Actueel Bibob beleid en een organisatiebreed ontwikkelplan.
- Aanpak van personen en ondernemingen die ondermijnende criminaliteit faciliteren.

2. Een optimale informatiepositie, waarbij doelgericht gewerkt wordt om risicolocaties, fenomenen en branches in kaart te brengen voor een integrale aanpak.

- Informatie-uitwisseling intern en extern – binnen de wettelijke mogelijkheden – versterken.
- Verder ontwikkelen van de strategische informatiepositie voor het maken van beleidskeuzes.
- Verder ontwikkelen van de operationele informatiepositie voor de aanpak van signaal tot interventie.

3. Een weerbare maatschappij met een integere overheid; inwoners, ondernemers, medewerkers en het bestuur van de gemeente Hengelo zijn zich bewust van de urgentie en signalen van ondermijnende criminaliteit, weten waar zij deze signalen kunnen melden en zijn weerbaar tegen invloeden van ondernijning.

- Bewustwordingsbijeenkomsten organiseren voor medewerkers, inwoners en ondernemers.

- Trainingen organiseren voor medewerkers.
- Ontwikkelen van intern meldpunt inrichten.

4. Drugscriminaliteit en de negatieve effecten worden voorkomen en bestreden.

- Aan de slag met een persoonsgerichte aanpak van drugscriminaliteit.
- Verstoren van criminele samenwerkingsverbanden, door het maximaal benutten van het beschikbare instrumentarium van de gemeente Hengelo en onze ketenpartners.

5. Zorgcriminaliteit wordt voorkomen en aangepakt.

- Inzetten van de Wet BIBOB bij nieuwe zorgcontracten.
- Beleidsregels voor PGB is fraudeproof.
- Signalen van zorgcriminaliteit onderzoeken en opvolgen.

4.2 Digitale veiligheid

In ons tijdperk, waarin de digitale wereld een integraal onderdeel is van ons dagelijks leven, is digitale veiligheid van onschatbare waarde. Het vormt de ruggengraat van onze online samenleving en is essentieel voor het beschermen van onze privacy, gegevens en het bevorderen van een gezonde digitale omgeving.

Waar de wereld om ons heen steeds verder digitaliseert, is bewustwording en beveiliging niet altijd meegegroeid. Hier spelen criminelen op in; in de criminaliteitscijfers is een verschuiving te zien van traditionele criminaliteit naar digitale criminaliteit. In 2021 was 17% van de Nederlanders van 15 jaar en ouder – bijna 2,5 miljoen mensen - naar eigen zeggen slachtoffer van digitale criminaliteit. Niet alleen inwoners lopen de reële kans om slachtoffer te worden van digitale criminaliteit. Dit geldt zeker ook voor bedrijven en de overheid. We worden steeds afhankelijker van digitale systemen en de onderlinge verbondenheid van die systemen. Ook zijn steeds meer apparaten verbonden met het internet, ook in vitale processen zoals energie, zorg en drinkwatervoorzieningen. Op dit moment is gijzelsoftware een van de meest dominante dreigingen. Daarnaast is een opvallende trend 'social engineering'; criminelen die hun slachtoffers bepaalde gegevens ontfutselen om zich daarmee later overtuigend voor te doen als een ander en het slachtoffer zo geld of gegevens afhandig maken. Dit vormt een grote bedreiging voor de informatiebeveiliging van particulieren, overheidsorganisaties en bedrijven. Zo zijn informatielekken in veel gevallen geen technisch falen maar menselijke fouten. De financiële schade van digitale criminaliteit loopt landelijk jaarlijks in de miljoenen euro's. Vanwege deze keteneffecten wordt de impact van cyberincidenten steeds groter en onzekerder. Grootschalige uitval van systemen kan leiden tot maatschappelijke ontwrichting. In het kader van risico- en crisisbeheersing werken we regionaal samen om voorbereidingen te treffen om deze risico's te beheersen.

Digitale veiligheid begint bij bewustwording. Het is cruciaal dat we ons allemaal bewust zijn van de risico's die verbonden zijn aan onze online aanwezigheid. Dit omvat het begrijpen van de gevaren van phishing, het belang van sterke wachtwoorden en het herkennen van verdachte activiteiten. Kennis is de sleutel tot het bouwen van een digitale verdedigingslinie. Wij streven naar een digitale wereld waarin veiligheid een vanzelfsprekendheid is.

Ambitie Wij zijn digitaal veilig
--

Wat willen we bereiken?

1. We hebben de basis voor informatiebeveiliging op orde, om de integriteit, vertrouwelijkheid en beschikbaarheid van gegevens te waarborgen. We voldoen aan de wettelijke kaders en behouden het vertrouwen van onze inwoners en waarborgen onze bedrijfscontinuïteit.
2. De Hengelose crisisorganisatie is voorbereid op een (dreigende) cybercrisis en de impact van cyberincidenten en -crises wordt zo klein mogelijk.
3. Inwoners en ondernemers zijn zich bewust van en tonen zich weerbaar tegen digitale dreigingen en cybercriminaliteit.
4. We werken en treden samen met onze ketenpartners op tegen digitale criminaliteit.

Wat gaan we hiervoor doen?

- 1. We hebben de basis voor informatiebeveiliging op orde, om de integriteit, vertrouwelijkheid en beschikbaarheid van gegevens te waarborgen. We voldoen aan de wettelijke kaders en behouden het vertrouwen van onze inwoners en waarborgen onze bedrijfscontinuïteit.**

- Het nemen van passende maatregelen om de digitale weerbaarheid te vergoten waarbij de BIO en de ontwikkelingen rond de Europese NIS2-richtlijn en de nog vast te stellen Nederlandse wetgeving leidend zijn.
- Periodiek toetsen van technische en organisatorische maatregel op effectiviteit door middel van penetratietesten en social engineering.
- Bewustwordingsprogramma's uitvoeren voor startende en zittende medewerkers.

2. De Hengelose crisisorganisatie is voorbereid op een (dreigende) cybercrisis en de impact van cyberincidenten en -crises wordt zo klein mogelijk.

- In kaart brengen van de risico's voor de gemeente Hengelo.
- Bewustwordingsbijeenkomsten organiseren voor medewerkers, inwoners en ondernemers.
- Trainingen organiseren voor medewerkers.
- Tweejaarlijks met de crisisorganisatie een cybercrisis oefenen.

3. Inwoners en ondernemers zijn zich bewust van en tonen zich weerbaar tegen digitale dreigingen en cybercriminaliteit.

- Bewustwordingsbijeenkomsten organiseren voor inwoners en ondernemers, met speciale aandacht voor kwetsbare inwoners.
- Uitvoering geven aan het project HackShield.

4. We werken en treden samen met onze ketenpartners op tegen digitale criminaliteit.

- Verkennen van de rol van de lokale overheid in de aanpak van digitale criminaliteit, zowel in het voorkomen als het bestrijden ervan.
- Landelijke en regionale ontwikkelingen en acties volgen en daar waar van meerwaarde inzetten in de gemeente Hengelo.

4.3 Zorg & veiligheid

Steeds vaker krijgen we te maken met inwoners met een opeenstapeling van persoonlijke problemen zoals psychische klachten, het zich niet thuis voelen in de samenleving of een verslaving. Inwoners zijn in deze gevallen vaak onvoldoende in staat om hun situatie zelf te veranderen. Wetgeving, financieringsstromen, regels en indicaties zijn ingewikkeld. Voor mensen in een kwetsbare positie is het vaak moeilijk uit te vinden waar ze moeten zijn voor passende hulp en ondersteuning.

Door een combinatie van verschillende oorzaken zien we dat zorgproblematiek verschuift naar veiligheidsproblematiek. De problemen kunnen zo groot worden dat inwoners een gevaar voor zichzelf of hun omgeving vormen en overlast en veiligheidsproblemen veroorzaken. De complexiteit is er mede in gelegen dat deze inwoners zowel dader als slachtoffer kunnen zijn. Dat maakt dat het zowel om veiligheidsproblematiek als zorgproblematiek kan gaan. Daarbij komt dat de inwoners in een kwetsbare positie met meervoudige problematiek hierdoor vaak te maken krijgen met een overheid die ingewikkeld en veelal gefragmenteerd georganiseerd is; organisatiestructuren zijn complex en niet altijd is duidelijk welke organisatie of afdeling verantwoordelijk is. Dit maakt een effectieve uitvoering voor professionals ingewikkelder. Met alle gevolgen van dien voor de leefbaarheid en veiligheid in de buurt.

In Hengelo zien wij een toename van meldingen bij politie over personen met onbegrepen gedrag. Dit betreft in veel gevallen cases waarbij passende zorg nodig is, maar de overlast of onveilige situatie leidend is in de aanpak. Naast dat dit gaat over individuen heeft dit ook betrekking op jeugdgroepen waarbij een brede inzet van partijen nodig is. Zorg en veiligheid is tevens een in de regionale veiligheidsagenda opgenomen pijler, met zorg en veiligheid jeugd, doorzorg ex-detentie, onbegrepen gedrag, huiselijk geweld & kindermishandeling en mensenhandel als geprioriteerde thema's.

Ambitie

Hengelo is een veilige en prettige (woon)omgeving voor alle inwoners

Wat willen we bereiken?

1. We pakken veiligheidsproblematiek die wordt veroorzaakt door mensen in een kwetsbare positie en personen met onbegrepen gedrag aan, door het realiseren van een sluitende en ketenaanpak op het gebied van zorg en veiligheid.
2. Inwoners kunnen rekenen op adequate zorg en maatregelen voor personen die door hun gedrag overlast en onveilige situaties veroorzaken en beschikken over een handelingsperspectief voor de omgang met personen die onbegrepen of verdacht gedrag vertonen.
3. Inwoners spreken elkaar aan wanneer sprake is van ervaren (woon)overlast en weten de weg te vinden naar de instanties die daar professioneel bij kunnen ondersteunen.
4. We voorkomen mensenhandel en helpen inwoners die hier slachtoffer van zijn geworden.

5. We versterken de verbinding tussen veiligheid en het sociaal domein en maken gebruik van elkaars instrumentarium.

Hoe gaat we dit doen?

1. We pakken veiligheidsproblematiek die wordt veroorzaakt door kwetsbare personen en personen met onbegrepen gedrag aan, door het realiseren van een sluitende ketenaanpak op het gebied van zorg en veiligheid.

- Wanneer de situatie daar om vraagt, wordt de bestuurlijke aanpak ingezet bij multi-probleem casuïstiek.
- Aansluiting zoeken bij regionale ontwikkelingen en initiatieven van ketenpartners.
- Actualiseren procesomschrijving voor ex- gedetineerden en zogenaamde "18-b meldingen"

2. Inwoners kunnen rekenen op adequate zorg en maatregelen voor personen die door hun gedrag overlast en onveilige situaties veroorzaken en beschikken over een handelingsperspectief voor de omgang met personen die onbegrepen of verdacht gedrag vertonen.

- Uitvoeren Veiligheidsmonitor Zorg & Veiligheid en opvolging geven aan uitkomsten.
- Meldpunt Zorgwekkend Gedrag Twente onder de aandacht brengen en houden bij inwoners en professionals.
- Inwoners en professionals voorlichten met betrekking tot (de aanpak van en omgang met) zorgwekkend gedrag.

3. Inwoners spreken elkaar aan wanneer sprake is van ervaren (woon)overlast en weten de weg te vinden naar de instanties die daar professioneel bij kunnen ondersteunen.

- Uitvoering geven aan het beleid ten aanzien van woonoverlast.

4. We voorkomen mensenhandel en helpen inwoners die hier slachtoffer van zijn geworden.

- Het regionaal vastgestelde beleid voor mensenhandel lokaal vertalen en vaststellen.
- Integraal opvolging geven aan signalen van mensenhandel.
- Organiseren van trainingen en bewustwordingsbijeenkomsten voor medewerkers en professionals.

5. We versterken de verbinding tussen veiligheid en het sociaal domein en maken gebruik van elkaars instrumentarium.

- Werken met de AVE- methodiek.
- Werken met een persoonsgerichte (en daarmee domein overstijgende) aanpak.
- Vanuit het transformatieplan inzetten op Toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming en effectief gebruik maken van het gedwongen kader.

4.4 Jeugd & Veiligheid

Onze jeugd is de toekomst. Het is daarom belangrijk dat zij zich in een veilige omgeving kunnen ontwikkelen. Het verkennen van grenzen is een natuurlijk onderdeel van opgroeien; jongeren leren zo om zelfstandig te zijn en eigen keuzes te maken. Tegelijkertijd kunnen jongeren de gevolgen van hun gedrag vaak nog niet goed inschatten. Het is daarom belangrijk om jongeren de ruimte te geven, maar ook om duidelijke grenzen te stellen. Dit doen de ouders en opvoeders, professionals op school, de samenleving en soms zelfs de overheid.

In situaties waarin jongeren objectief gezien de grenzen van het toelaatbare overschrijden, bijvoorbeeld door het vernielen van openbare eigendommen, het veroorzaken van (herhaaldelijke) overlast, of het plegen van strafbare feiten, kan overheidsingrijpen noodzakelijk zijn. Dit kan variëren van verplichte zorg en ondersteuning tot het opleggen van straffen. Omdat jongeren nog volop in ontwikkeling zijn, zijn zij ook minder weerbaar tegen bepaalde verleidingen. Dit kan gaan om middelengebruik, maar ook de aantrekkingskracht van het snelle geld dat te verdienen is in de criminaliteit, vaak in groepsverband.

De hedendaagse maatschappelijke dynamiek zorgt ervoor dat wangedrag van jongeren vaak breed wordt belicht; ruzies worden gefilmd en gedeeld op sociale media. Deze video's kunnen viraal gaan op platforms zoals dumpert.nl, waar miljoenen mensen dagelijks naar kijken. De gevolgen hiervan zijn aanzienlijk; persoonlijke gegevens van betrokkenen worden verspreid, wat kan leiden tot thuisbezoek of zelfs jaren later nog traceerbaar is via internet, bijvoorbeeld door toekomstige werkgevers. Niet alleen filmpjes van misdragingen zijn online te vinden; ook pestgedrag onder kinderen heeft zich uitgebreid naar de digitale wereld. Ondanks een stabilisatie in de cijfers geeft nog steeds 11% van de basisschoolleerlingen en 12% van de middelbare scholieren aan soms tot zeer vaak slachtoffer te zijn van online pesten. Ook geeft 10% van de jongeren tussen 15 en 25 jaar aan online bedreigingen en intimidatie te hebben ervaren.

In Hengelo hebben we een goede jeugdzorgstructuur opgezet, waarin relevante partners regelmatig samenkomen. Elke school heeft een interne zorgstructuur waaraan we als gemeente deelnemen via

de gemeentelijke toegang. De beleidsmatige samenwerking met het onderwijs is verankerd in de Lokaal Educatieve Agenda (LEA), inclusief het convenant schoolveiligheid. Het afgelopen jaar hebben we vanuit het Nationaal Actieprogramma Onderwijs (NPO) extra jongerenwerk op VO-scholen, aanvullend schoolmaatschappelijk werk en versterkte weerbaarheidstrainingen en scholing voor docenten kunnen realiseren. Daarnaast hebben we een stedelijk jeugdgroepenoverleg en recentelijk de stedelijke vroeg-signalering jeugd herstart, conform regionale afspraken. Het Justitieel Overleg Risicjongeren (JOR) is ondergebracht in het regionale Zorg en Veiligheidshuis, waar ketenpartners een persoonsgerichte aanpak bepalen voor jongeren van 12 tot 23 jaar met complexe problematiek.

We leggen sterk de nadruk op jeugdpreventie, waarbij we het jongerenwerkteam Skillz subsidiëren voor contact met jeugd op diverse locaties en het organiseren van activiteiten. Subsidies worden ook verstrekt aan Halt, JGZ, Tactus en Mediant voor voorlichting en deskundigheidsbevordering. De Riskfactory in Enschede, ontwikkeld door de Veiligheidsregio, biedt leerlingen van groepen 8 en de 2e klas training in omgaan met veiligheidsrisico's en verleidingen. Voor online bewustwording ondersteunen we het programma Hackshield op basisscholen en geven uitvoering aan het project Mediawijsheid.

Ambitie

Onze jeugd groeit op in een veilige omgeving

Wat willen we bereiken?

1. De jeugd in Hengelo voelt zich veilig op school, op straat en online.
2. We sluiten aan bij de belevingswereld van jongeren op het gebied van veiligheidsvraagstukken.
3. We voorkomen en verminderen jonge aanwas in de criminaliteit.
4. We voorkomen en verminderen overlast door jeugdgroepen.

Hoe gaan we dit doen?

1. De jeugd in Hengelo voelt zich veilig op school, op straat en online.

- Uitvoering geven aan project Tegengaan Straatintimidatie.
- De aangenomen motie 'Tegengaan pesten op school' uitvoeren.
- Samen met scholen aandacht besteden aan online gedrag, onder andere met het project Mediawijsheid en Hackshield.

2. We sluiten aan bij de belevingswereld van jongeren op het gebied van veiligheidsvraagstukken.

- Uitvoering van een veiligheidsmonitor, speciaal gericht op jongeren, zowel ten aanzien van inhoud als taalgebruik en uitkomsten oppakken.
- In het plan van aanpak voor burgerparticipatie (zie kopje 'Maatschappelijke stabiliteit') speciale aandacht besteden aan jongeren.

3. We voorkomen en verminderen jonge aanwas in de criminaliteit.

- Door middel van vroeg signalering en het Justitieel Overleg Risicjongeren in kaart brengen van jongeren in een kwetsbare positie waarbij het risico bestaat dat zij afglijden naar criminaliteit.
- Inzetten op preventie, bijvoorbeeld door de inzet van gerichte voorlichting, deskundigheidsbevordering van jeugdprofessionals, het creëren van een goede sociale basisinfrastructuur, het verminderen van kansengelijkheid en het vergroten van mentale weerbaarheid van jongeren.
- Volgen van de ontwikkelingen van het landelijke programma Preventie met gezag.

4. We voorkomen en verminderen overlast door jeugdgroepen.

- Werken met het 7- stappen model bij de aanpak van jeugdgroepen.
- Aandacht voor jongeren in het Preventie- en handavingsplan middelengebruik.
- Periodiek organiseren integraal Stedelijk Jeugdgroepenoverleg, alwaar overlast hotspots en actuele jeugdgroepen worden besproken.
- Indien nodig, maken en uitvoeren van een plan van aanpak voor overlast door jeugd-groepen. Dit kan zowel een groepsaanpak, als een individueel plan van aanpak zijn.

4.5 Maatschappelijke stabiliteit

De kern van een welvarende samenleving is maatschappelijke stabiliteit. Al langer zien we de trend dat criminaliteit in omvang afneemt. Je zou kunnen zeggen dat onze samenleving veiliger is geworden met minder criminaliteit. Toch voelen mensen dat niet altijd zo. De veiligheidsbeleving laat namelijk een omgekeerde trend zien. We voelen ons steeds minder veilig. Dat heeft de coronacrisis ons heel duidelijk gemaakt. Naast de bestrijding van het virus ontwikkelde een collectieve beleving van onveiligheid: angsten, zorgen, stress, frustraties en onzekerheden. Een dergelijke beleving van onveiligheid is niet zonder consequenties.

Het maatschappelijke debat verscherpt, polarisatie (wij-zij denken) neemt toe. Mensen die een sleutelrol spelen in veiligheid worden steeds vaker bedreigd, zoals politieagenten, bestuurders en deskundigen. Het kunnen uiten van je mening en dus ook het ongenoegen is – zolang dit binnen de grenzen van de wet gebeurt – essentieel voor een vitale democratie. Er is echter een trend zichtbaar waarbij dit debat de grenzen van de wet voorbijgaat.

De intensiteit van online oproepen tot verstoringen van de openbare orde neemt overal in Nederland toe. Dit hangt samen met een toenemend maatschappelijk ongenoegen en het feit dat op internet relatief anoniem gecommuniceerd kan worden. De bevoegdheden van de burgemeester sluiten echter steeds minder goed aan op deze digitale ontwikkelingen. Over de vraag in welke mate de mandaten en gereed-schappen van bestuurders om de veiligheid in het fysiek domein te borgen, ook toepasbaar zijn voor het digitale domein zullen in de toekomst belangrijke besluiten genomen moeten worden.

Het vertrouwen in de overheid is wankel. Een transparante overheid is een essentieel ingrediënt voor het herstel van dit vertrouwen. Inwoners hebben het recht om te begrijpen hoe beslissingen worden genomen, welke belangen worden afgewogen en hoe middelen worden toegewezen. Een ander belangrijk aspect van vertrouwensherstel is een actieve betrokkenheid van inwoners. Door inwoners een stem te geven, neemt het gevoel van eigenaarschap toe en wordt het overwegen van verschillende perspectieven gestimuleerd.

Ambitie

Wij zijn betrouwbaar

Wat willen we bereiken?

1. Wij zijn betrouwbaar voor onze inwoners en ketenpartners; wij doen wat we beloven en zijn transparant over ons handelen.
2. De veiligheidsbeleving van inwoners en ondernemers verbetert.
3. Inwoners voelen zich gehoord, betrokken en verantwoordelijk. Zij zetten zich – samen met ons - in voor de veiligheid in hun wijk en omgeving.
4. Door middel van burgerparticipatie krijgen inwoners van Hengelo een stem in de veiligheidsaanpak.

Hoe gaan we dit doen?

1. Wij zijn betrouwbaar voor onze inwoners en ketenpartners; wij doen wat we beloven en zijn transparant over ons handelen.

- Uitvoering geven aan de aanbevelingen van de weerbaarheidsscan van het RIEC.
- Organiseren van bewustwordingsbijeenkomsten ten aanzien van integriteit voor medewerkers, raadsleden en het college.
- Daar waar mogelijk communiceren over uitgevoerde (ondermijnings)acties.
- Daar waar mogelijk zichtbaar optreden, bijvoorbeeld door het dragen van bedrijfskleding.

2. De veiligheidsbeleving van inwoners en ondernemers verbetert.

- Tweejaarlijks uitvoeren van de Veiligheidsmonitor en inspelen op de uitkomsten.
- Aanpakken van high impact crimes zoals fietsendiefstallen en woninginbraken.

3. Inwoners voelen zich gehoord, betrokken en verantwoordelijk. Zij zetten zich – samen met ons - in voor de veiligheid in hun wijk en omgeving.

- Door middel van wijkgericht werken dichter bij de inwoner staan, om zo te weten wat er speelt in de wijk.
- Meldingsbereidheid van verdachte situaties verhogen, met behulp van de uitkomsten van het onderzoek van de politie in samenwerking met Bureau Broekhuizen.
- Maatschappelijke betrokkenheid en burgerinitiatieven stimuleren en faciliteren.

4. Door middel van burgerparticipatie krijgen inwoners van Hengelo een stem in de veiligheidsaanpak.

- Integreren van burgerparticipatie in de reguliere en dynamische opgaven.